"UKRAINIAN LABOR NEWS"

Printed and published tri-weekly by the Workers and Farmers Publishing Association, Limited, a joint stock company, incorporated under the laws of Manitoba, at its head office and place of business, at the corner of Pritchard Avenue and McGregor Street in the City of Winnipeg, Manitoba.

Geo. Lulchak, President.

Subscription per year $4.00

Telephone: J 1465.

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТИ"

газета для робочого люду — виходить три рази на тиждень: у вівторок, четвер і суботу.

Видає Робітничо-Фармерське Видавниче Товариство, інкорпороване в Манітобі. Редакція, адміністрація і друкарня міститься в Укр. Роб. Домі, на розі вулиць Прічарда і Мекґреґор, у Вінніпеґу, Ман. Ю. Люльчак, голова.

Передплата на рік $4.00

Адреса:

UKRAINIAN LABOR NEWS

Cor. Pritchard Ave. and McGregor St., Winnipeg, Man., Canada

Непоміщених в ґазеті рукописів не звертається, хіба що дописуватель виразно зазначить, що бажає звороту свого рукопису на случай його непоміщення та залучить почтовий стемпель на його пересилку.

ВІЙСЬКОВА ТРІЙЦЯ — ЄДИНОСУЩНА Й НЕРОЗДІЛЬНА.

В минулому числі "У.Р.В." згадали ми про те, що Гірстова преса в Америці дістала й опублікувала зміст тайного військового договору між Польщею й Румунією. Договір цей телеграфовано до Америки з Женеви, місця осідку Ліґи Націй, 6. серпня ц. р.

Підписано його 14. травня, ц. р., тоб-то два дні після приходу до влади в Польщі Пілсудского. Спрямований він є проти Радянського Союза й Німеччини, але в першу чергу проти Радянського Союза. В першому параґрафі договору говориться, що коли одну з тих держав заатакує третя держава, то друга має прийти її з військовою допомогою.

В третьому параґрафі, секції "в", говориться, що в разі війни Польщі з Радянським Союзом Румунія має дати 12 дивізій вповні виекві́пованого війська й заняти ним фронт на полудне здовж залізниці Тарнопіль—Одеса—Збруч—Хотин—Ністре (певно Дністер).

В разі-ж війни Польщі з Німеччиною й коли-б радянські війська боролися по боці Німеччини (!?), то Румунія має заняти фронт Хотин—Збруч—Кремінець.

В разі-ж війни Румунії з Радянським Союзом, чи з Угорщиною, Болгарією — Польща має дати Румунії 8 дивізій піхоти й одну кавалерії та заняти фронт Хотин—Липкани—Балта і т. д. Далі йдуть умови про спільне командування, транспортацію й т. ин. Виеквіпування кожна держава має постачати свому військові, але такі річи, як ґаз для нападу й оборони румунському війську має постачати Франція з Польщею.

Ні польське, ні румунське командування не має права з поодинока переговорювати з противником (за них буде певно, переговорювати Франція) не порозумівшись між собою. Зате офіцери ґенеральних штабів обох держав мають право за мирного часу оглянути й простудіювати місцевості на території обох держав, намітити центральні пункти для армії й ин.

Цей договір набирає сили негайно після підписання на період — три роки.

За Польщу підписали: полк. Клеберґ, підполковники Влодзімерж і Козловскі. За Румунію: ґенерал Петала, підполковник Николаеску і майор Помпоніо.

Румунський ґенерал Петала в секретному листі від 3. червня до румунського військового міністра пише про цей договір між иншим таке:

"Пересекзаменувавши його, ви найдете, що він актуально репрезентує погляд французької найвищої військової ради". Далі ґенерал Петала пише, що всі точки договору були предложені французькою найвищою військовою радою в порозумінню з польським ґенеральним штабом.

В разі війни Польщі з Німеччиною, Румунія повинна, при допомозі 6-ох польських дивізій, тримати цілий східній (радянський) фронт, кинувши на него всі свої військові сили по лінії Бендери—Дністер—Хотин—Збруч—Кремінець. А польські війська мають тримати лінію Кремінець—Рівне—Сарни—Луніво—Барановичі—Сморгон. Коли-б радянські війська заатакували Польщу й польським військам прийшлося-б відступати, то вони повинні відступати по лінії Рава Руська—Буґ—Брестьь Литовський—Бельск—Білосток, а румунські — по лінії Стрипа—Дністер—Хотин—Липкани—Прут й залишити Бесарабію.

Французька найвища військова рада "думає", що так відступаючи, найкраще буде боронити Галичину й одиноко можливо буде боронити Бесарабію.

Далі ґенерал Петала повідомляє румунського військового міністра, що "французький ґенеральний штаб уважає практичним", а польський ґенеральний штаб з тим погоджується, що на східньому фронті румунські й польські війська повинні затримати кожні своїх командуючих, але до кожного з них мають бути приділені офіцери французького ґенерального штабу, як... "технічні дорадники".

В разі війни Польщі й Румунії з самим лише Радянським Союзом, Польща має заняти фронт Вильно—Барановичі—Лунів—Сарни—Рівне, а Румунія — Тарнопіль—Збруч—Хотин—Одеса по ріці Дністер. Французький ґенеральний штаб вирахував також наперед, що Польща й Румунія можуть перевести загальну мобілізацію протягом вісім днів й він, французький ґенеральний штаб, "пропонує" негайно розпочати завзятий наступ, щоб заняти й вкріпитися по лінії Вітебск—Могілев—Гомель, а далі по Дніпрові до Київа й по лінії Київ—Одеса.

Коли-б вмішалася Німеччина, то тут вже справу Франція бере на себе.

Далі Петала інформує свого міністра, що на разі, поки у Франції "публична опінія" ще не підготовлена, годі сподіватися від Франції військової допомоги, зате-ж французька найвища військова рада забезпечує Румунію всіми військовими матеріялами, які будуть доставлені з Франції до Румунії через Югославію. Франція дає Румунії все для ґазової атаки й оборони, включаючи потрібний персонал, 200 аероплянів, 50 авіяторів, 30 механіків, повне обмундурування й виеквіпування 200,000 жовнірів, медицину, упряжаля артилерії, амуніцію для 75-міліметрових полевих гармат, знаряди для гармат і карабінів взагалі, 12 тяжких дальнобойних гармат, включаючи амуніцію й персонал і майже ціле командування.

Одним словом цей "польсько-румунський військовий договір" подиктував і на чолі його став французький ґенеральний штаб.

Иншими словами — потрійна угода: польські й румунські жовніри, а французька вся зброя і командування. А все це проти робітничо-селянської держави.

ВИБОРЧА ОРАТОРІЯ СКІНЧИЛАСЯ.

Передвиборчий крик скінчився вже. Нині, 14. вересня, численні кандидати ріжних партій рахують довгі-довжезні години, чекаючи на проголошення наслідків голосовання.

А виборці, ціле населення, тільки завтра відчують довкола себе порожнечу після двомісячного передвиборчого крику.

Що то станеться з тими численними обіцянками, яких виборці наслухалися за час передвиборчої аґітації? Як ті обіцянки будуть поділені між сходом і заходом, між поодинокими провінціями, дистріктами, містами?

Тяжко збагнути. Воно-ж і не дивно, бо за час передвиборчої кампанії лідери консервативної та ліберальної партій переконали нас, що коли, скажемо, цло на довіз до Канади закордонних товарів для одної провінції — життя, то для другої — смерть. За час передвиборчої кампанії консервативні та ліберальне діячі "усунули" клясові ріжниці між населенням Канади, зрівняли кляси. Ці партії поділили Канаду територіяльно й відповідно до цего пристосовували свої промови-обіцянки.

Консервати, наприклад, на сході отверто лаяли чужинців, казали, що вони є за "протекційною тарифою", проти годсонбейської залізниці і т. ин. На заході-ж співали иншої. Тут вже й годсонбейську залізницю обіцяли збудувати, "якщо"... Кровс Нест Пес угоди не змінювати, знову таки "якщо"... Протекційні тарифи не збільшувати, "за виїмком"... Навіть пенсію старим людям обіцяли, "але"...

Сама вінніпеґська "Фрі Прес" отак кепкує з консерватів, промовчуючи оті "якщо" до обіцянок ліберальної партії. А на ділі оті всі "якщо", "за виїмком" і т. ин. застереження так само пасують до обіцянок ліберальної партії, як і до консервативної.

Мекензі Кінґ, промовляючи на мітінґу в Вінніпеґу, перечислив, скільки то він добрих законів провів через парлямент, але сенат зробив їм гаракірі. Коли-ж вдуматися в ті "добрі закони" і при яких умовах вони були ухвалені і повалені, то здається, що тільки тому вони були й ухвалені, що мали бути повалені.

Урядові Кінґа дуже були потрібні в минулому парляменті хоч-би й два голоси робітничих послів. Отож він ніколи не предложив-би в парляменті законопроєкту про пенсію для старих, але... треба було мати за собою робітничі голоси. Це коли Кінґ дивися наліво, то так думав. За те-ж, коли він дивився на право, на сенат, то він був певний, що той законопроєкт ніколи світа не побачить. Уступаючи домаганням робітничих послів, Кінґ тут нічим не ризикував.

Страшили ліберали виборців західньої Канади, що консервати не побудують годсонбейської залізниці. А бувший міністер залізниць в Кінґовому кабінеті, Донинґ, промовляючи на мітінґу в Вінніпеґу, сказав, що хоч парлямент ухвалив будувати годсонбейську залізницю, але... грошей не давав, або так давав, що одно другого не дотікало.

Одним словом і до обіцянок ліберальної партії можна причепити багато отих "але", "якщо", "за виїмком".

Однак з нинішним днем обіцянки вже скінчилися. Від нині починає здійснюватися "реальна політика". Там, де вчера були обіцянки, нині лишилося порожнє місце. Здається, буде воно порожнє аж до слідуючих виборів.

Ні, деякі з обіцянок здійсняться. Якщо до влади верне консервативна партія, вона здійснить свої обіцянки капіталістам. Якраз — не провінціям, не дистріктам, але особам; не територіяльно здійснюватиме вона свої обіцянки, але клясово.

Так само здійсняться деякі обіцянки ліберальної партії, якщо вона верне до влади. Коли вона верне до влади в подібних обставинах, як минулого року, то знову почнуть ходити по сенат ських митарствах законопроєкти про пенсію для старих, про кредит фармерам, про поправки до іміґраційних законів і т. ин. А уряд Кінґа буде казати: бачите, рада-б душа до раю, але... сенат не пускає.

Взагалі — не сподіватися робітникам і фармерам полекші від урядів буржуазних партій. Бо на те-ж буржуазія й створила ці партії, щоб мати з них користь, щоб вони її служили. А це-ж відомо: що добре для пана, те не добре для робітника. Що на користь панам, те на шкоду працюючим. І навпаки.

Тільки дійсна робітничо-фармерська влада буде здатна встановити такі закони, які будуть корисні працюючим. І за таку владу повинні робітники й фармері боротися. І не тільки підчас виборчої кампанії.

ЯК ВОНИ НАС ЛЮБЛЯТЬ.

Вибори, це час великої "любови" буржуазії до працюючих мас. Навіть українських робітників та фармерів буржуазні кандидати і їхні аґенти страшенно "люблять" перед виборами. Всякому зустрічному вони руку подають, на виборчих мітінґах "милозвучність української мови" розхвалюють, жалують дуже, що не вміють по українськи балакати і т. д. і т. п.

Це так вони роблять там, де є українські виборці, надіючись в цей спосіб позискати їхні симпатії і голоси. Але правдиву свою думку і цю велику "любов" до нас вони виявляють по щирости там, де нас нема

"Ті Ґаліціяни, Поляки і бог знає хто".

Приїхав ото недавно до Канади епископ Лондону, Винингтон-Інґрам, один з визначних аристократично - консервативних представників блакитної крови британських імперіялістів. А що поза церковними і небесними справами він цікавиться політикою і судьбою британської імперії, через те його цікавлять канадійські іміґранти. Заболіло його попівське серце, що не всі вони британського походження. У своїй публичній промові він дав вислів своїм імперіялістичним почуванням, заявляючи, що Канаду треба заселювати британськими іміґрантами, бо "ті Ґаліціяни, Поляки і бог знає хто" не є побажаним елементом в британській домінії.

Так і назвав нас — "ті Ґаліціяни, Поляки і бог знає хто". Але не епископові Лондону, ні його "християнській любові" треба дивуватися. Для цего церковного слуги британського імперіялізму ми можемо бути "ті Ґаліціяни, Поляки і бог знає хто", бо він ледви чи знає, які ще країни й народи існують поза британською імперією. Його згірдливий вислів про нас є наслідком його незнання. Дивуватися належить тутешній консервативній пресі, що стала в обороні епископа і його опінії про канадійських горожан не-британського походження. Як лише деякі часописи у Великій Британії і в Канаді стали ганьбити цего епископа за його "недискретні вислови", консервативна преса в Канаді, особливо-ж торонтонський "Телеґрам", поспішила йому на оборону. Ця преса підтверджує, що епископ Лондону має слушність, бо "ті Ґаліціяни, Поляки і бог знає хто" непобажані іміґранти. Мабуть оцінює вона всіх після продажніх українських аґентів, що вислуговуються консервативній партії і реакції в Канаді та афішують свою підлість на сторінках тої-ж преси. Українські робітники і фармері повинні їм за це відплатитися.

Що кажуть консервативні урядники й кандидати.

Правдиву думку про горожан не-британського походження можна почути від буржуазних представників, особливо від консерватів не на заході, а на сході Канади, особливо в таких виборчих округах, де немає так званих "чужинецьких голосів". Для прикладу подаю кілька цитатів з промов одного консервативного урядника і одного консервативного кандидата на посла.

Джордж Райт, член транспортаційної комісії міста Торонто, отже публичний урядник, а також визначний консервативний діяч, у своїй промові на пікніку, яку він виголосив для підтримання Міена і консервативної партії, сказав таке:

"Я не дбаю звідки чоловік чи жінка прибуває до Канади. Якщо вони приїздять з иншої країни, а не з Британських Островів, то не мають права голосувати через ціле життя їхньої генерації".

"Телеґрам", заїлий консервативний часопис в Торонто, подав промову Райта 3. серпня, під власним наголовком: "Нехай Канада береже свого наслідства, не даючи права голосу чужинецьким іміґрантам".

Той самий часопис, з 16-го серпня, помістив промову Ленокса, консервативного кандидата в окрузі Норт Йорк, в якій той непогамований шовініст і імперіяліст сказав між иншим таке:

"Мр. Кінґ очевидно волів духоборську атмосферу в Принс Алберт, як ту, що панує між добрими і чесними канадійськими виборцями в Норт Йорк".

"Він апелює до виборців, що є чужі по уродженню, чужі по мові і чужі симпатіями".

А 27. серпня "Телеґрам" подав зміст иншої промови того самого консервативного кандидата Ленокса, в якій знову виявляється "любов" до горожан чужинецького походження. Між иншим він сказав таке:

" Я жалую, що мій улюблений державний муж, дост. Мекензі Кінґ, не є моїм опонентом у цих виборах. Він мандрує так близько до Північного Бігуна, як лише далеко може дістатися. Там, де він йде, є вісімдесять процент таких людей, яких він не може образити, бо вони не будуть розуміти, що він говорить".

Ось що по щирості думають про нас і як нас "люблять" оці представники "суспільної сметани" в Канаді. Відома річ, що в окрузі Принс Алберт живуть українські фармері і негідна образа Ленокса відноситься до них. Їх називає Ленокс недобрими й нечесними, чужими з уродження, чужими по мові, чужими симпатіями, не-канадійськими виборцями, що не розуміють зовсім англійської мови.

Таким то "приятелям" вислуговуються українські продажні аґенти. До них за допомогою йдуть у боротьбі проти українських та фармерських орґанізацій. В тому самому торонтонському "Телеґрамі" часто афішують себе тутешні нікчемні неньолюбці, як вірні слуги цих "приятелів" і "протибільшовицькі воїни".

М. Попович.

Торонто, 8. вересня, 1926.

"НЕ ВКРАСТИ, А ПОЗИЧИТИ".

Велика англійська ліберальна ґазета "Манчестер Ґардіян" надрукувала статтю відомого англійського журналіста Артура Ренсома з приводу поширених за останній час в закордонній пресі нісенітних чуток про стан в С.Р.С.Р

Ренсом пише:

"Протягом довгого часу в дні бідні на сензації ґазети друкували казку про морського змія і її, як нісенітну "ґазетярську качку", забуто після російської революції. Нісенітниці про С.Р.С.Р. заняли місце морського змія. Так само як і морській змій — каже далі Ренсом — нісенітниці про С.Р.С.Р. з'являються в пресі в понеділок, щоб їх забути в вівторок. Отже брехня про С.Р.С.Р. трохи инша. Це брехня з метою, брехня-пропаґанда, як та патріотична отруя, що нею отруювали суспільство підчас війни. Як раніше вважалося за гарне, щоб кожний вірив, що кожен Німець — вбивця, так тепер вважають за гарне, щоб усі думали, що в С.Р.С.Р. весь час трапляються заколоти. Про С.Р.С.Р. поширено так багато брехонь, що вже стало звичкою брехати.

"Справді, важко вірити стало, що пишуть ґазети про Радянський Союз.

"Поширення наклепів про С.Р.С.Р. вже має свою техніку. Великим шрифтом друкуються заголовки "Революція в С. Р. С. Р.", "Троцький на чолі військового повстання", "Великі бої", "Бунт у фльоті". І тільки вкінці друкують дрібним шрифтом єдине вірне в цім повідомленні "за чутками". І таким самісіньким дрібним шрифтом у кінці друкується, що ці чутки "звичайно спростовують радянські дипльомати". Таким чином на читача впливають, щоб він не вірив цим дипльоматичним спростованням".

Далі Ренсом зазначує, що коли можна це вибачити російським еміґрантам, бо вони охоче вірять цим брехням, або постачальникам таємних відомостей, бо вони на тім заробляють, то ніяк не можна пробачити цього тим, хто свідомий брехливости цих повідомлень, потверджує їхню правдивість.

"Визнаючи в дрібному шрифті брехливість повідомлень, надрукованих великим шрифтом — пише Ренсом — ці особи нагадують злодіїв, що, на випадок, коли їх піймають, готують докази, що вони хотіли не вкрасти, а позичити".

"ПОТЬОМКІН" В НЮ ЙОРКУ.

Писалося вже одного разу в нашій ґазеті про радянський фільм "Броненосець Потьомкін". Багато клопоту наробив той фільм в Европі і довідуємося з "Ню Йорк Таймс", що він примандрував вже до Ню Йорку.

В Берліні показували "Потьомкіна" в 100 театрах одночасно. Хоч локалічила його цензура гінденбурґська, то проте викликав він велике захоплення серед глядачів. Півміліона людей бачило його в Берліні, а півтора міліона в цілій Німеччині. Посли в парляментах за цей фільм сварилися, в деяких містах забороняли, обтинали, знову позволяли під натиском публики. В Берліні, коли були заборонили, то через кілька днів знову мусіли позволити і хоч ще більше перецензурували, то проте ще більше театрів його після цего замовляли, бо де показували "Потьомкіна", там було повно публики. У Відні "Потьомкін" йшов разом в 20-ох театрах і в робітничих районах публика устроювала фільмові овацію.

Тепер цей фільм привезли до Ню Йорку, де його показували вже дистрибюторам, продуцентам та цензорам. "Таймс" каже, що Доґлес Фейрбенкс і Мері Пикфорд та инші американські знавці мистецтва дуже взносять цей фільм. Але чи піде він на американських екранах? "Таймс" сумнівається й зазначує, що американські продуценти зовсім не є ентузіястичні й не вірять в бизнесовий успіх фільму.

Коли цей фільм мав такий кольосальний успіх в Европі, то чому американські кіно-бизнесмени не вірять в його хочби бизнесовий успіх в Америці?

Для цего можуть бути дві причині: перша — фільм є за серіозний для американської публики; друга — більшовицький. В першому випадку — американська публика може його не зрозуміти й тоді його постигне доля німецького фільму "Last Laugh", в другому — американська демократія в особі власть імущих та продуцентів відкине його, як "більшовицьку пропаґанду".

Судячи з описів постановки "Потьомкіна", то він є аж надто зрозумілий для масової публіки. Акцо-ж він не піде на американських екранах, ті тільки через "більшовицьку пропаґанду".

Дядя.

ДНІПРОПЕТРОВСЬК ВІДБУДОВУЄТЬСЯ.

Дніпропетровськ (був. Катеринослав) за останні 2—3 роки зовсім змінився. Вже не побачите на головній вулиці — проспекті К. Маркса — великих непівзруйнованих будівель, що дивились темними дірками вікон. Недовго панували махновці в Катеринославі, та багато грошей і праці треба, щоб відновити будинки, ними зруйновані. Великий залізничий міст через Дніпро, зруйнований під час наступу білих, відремонтований на весні цього року постійним — залізним.

Парк, колишній Потьомкінський, а тепер Шевченківський, влаштовується на зразок англійських парків: засаджено дерева, пороблено квітники, порозставлено стільці.

Місце колишньої старої вязниці, майже в центрі міста, що була притулком кримінальників, ще в минулому році, було розчищено, зрівняно. Там тепер чудовий парк.

Для робітників заводів ім. т. Петровського й Леніна по правий бік Дніпра будується велике селище ім. Фрунзе, розраховане на 20 тисяч мешканців, себто на 4 тисячі кватир. З лівого боку Дніпра для робітників заводів ім. К. Лібкнехта та Комінтерну будується 4 будинки — 40 кватир. Все це будує об'єднана орґанізація тресту Південсталі. В минулому році закінчено 154 будинки на 389 кватир для сімейних та 220 кватир для нежонатих робітників. У цих будинках уже тепер живуть до 2-ох тисяч робітників.

У посьолкові ім. Фрунзе будується 7 будинків по 18. кватир. До осени вони будуть закінчені.

Крім цього "Житлстрой" будує для робітників заводу ім. Петровського та Леніна харчевню — "Фабрика-кухня", що перепускатиме до 3-ох тисяч осіб на день. "Фабрика-кухня" видаватиме до 3-ох тисяч обідів і робітникам на кватири.

Трест Південсталі узяв на себе будування великого робітничого палацу, що буде закінчений в 1927 році. Ремонтуються трамвайні колії, продовжують їх до робітничих центрів.

І. Пушкарський.

ЮВІЛЕЙНИЙ НОМЕР ҐАЗЕТИ "ПРОЛЕТАРСЬКА ПРАВДА".

19. серпня в Київі вийшов спеціяльний номер ґазети "Пролетарська Правда", присвячений п'ятирічному ювілейові ґазети. Одержано привітання від Ц.К. К.П.(б.)У., наркоматів, профсоюзів, ґазет: "Правди", "Вісти", "Комуніста", РАТАУ, Комнезамів та багатьох инших орґанізацій.

Ц.К. К.П.(б.)У. в привітанні зазначає, що українська комуністична преса страшить наших ворогів, бо вона українською мовою здійснює соціялізм серед багатоміліонового населення.

Ґазета "Пролетарська Правда", перейшовши на українську мову, придбала собі тим самим більше передплатників серед українського робітництва та службовців від 64% до 80%. Ґазета об'єднує навколо себе понад 1,000 робсількорів.

ПОЛЬСЬКА ТЮРЕМЩИНА.

За останніх 12 місяців відбулося в Польщі 497 політичних процесів і на них засуджено 2,431 особу разом на 3,648 років тюрми.